

Y PWYLLGOR DIWYLLIANT – CC-16-01(p.6)

Dyddiad: 7 Tachwedd 2001

Amser: 9.00-12.15pm

Lleoliad: Ystafell Bwyllgora 1, Adeilad y Cynulliad Cenedlaethol

CYLCH GORCHWYL AR GYFER YR ADOLYGIAD PUM MLYNEDD O LYFRGELL GENEDLAETHOL CYMRU

Diben

1. Cyflwyno gerbron y Pwyllgor y cylch gorchwyl arfaethedig ar gyfer yr Adolygiad Pum Mlynedd o Lyfrgell Genedlaethol a fydd yn cychwyn yn nes ymlaen eleni. Mae Rheol Sefydlog 9.7 yn datgan y dylai'r pwyllgorau pwnc adolygu'n rheolaidd sut y mae cyrff cyhoeddus yn eu meysydd yn cyflawni dyletswyddau cyhoeddus. Ar ôl derbyn sylwadau'r Pwyllgor, bydd Gweinidog y Cynulliad dros Ddiwylliant, Chwaraeon a'r Gymraeg a'r Gweinidog dros Gyllid, Llywodraeth Leol a Chymunedau yn cytuno ar y cylch gorchwyl terfynol ac yn comisiynu'r adolygiad.

Argymhelliad

2. Bod y Pwyllgor yn mynegi barn ar y cylch gorchwyl arfaethedig yn Atodiad 1.

Cefndir

3. Mae Llyfrgell Genedlaethol yn Gorff Cyhoeddus Gweithredol a Noddir gan y Cynulliad (ASPB). Cafodd ei sefydlu o dan y Siarter Frenhinol yn 1907. Caiff swyddogaethau'r Llyfrgell eu pennu yn ei Siarter:

The collection, preservation and maintenance of manuscripts, printed matter, maps, photographs, visual and audio-visual material relating to Wales and the Celtic peoples and similar material which furthers the aims of higher education and literacy and scientific research.

4. Caiff Llyfrgell Genedlaethol Cymru ei chyllido drwy gymorth grant gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru, **£7.2 miliwn yn 2001-2002.**
5. Gwnaeth y Gweinidog dros Gyllid, Llywodraeth Leol a Chymunedau ddatganiad yn y cyfarfod llawn ar 10 Mai ar y polisi a'r rhaglen ar gyfer yr adolygiad o Gyrrff Cyhoeddus

Gweithredol a Noddir gan y Cynulliad. Y polisi yw:

- yn amodol ar y fframweithiau cyfreithiol perthnasol, na ddylid cadw cwangos ond lle mai hwy yw'r ffordd fwyaf priodol a chost-effeithiol o gyflawni'r swyddogaethau dan sylw;
 - lle mai corff neu asiantaeth a noddir yw'r ateb iawn, rhaid sicrhau bod y cyrff hyn yn atebol fel sydd yn briodol i'r Cynulliad a'r cyhoedd; eu bod yn gwneud defnydd da o'r arian y maent yn ei dderbyn a'u bod yn cynnal eu busnes yn unol â gwerthoedd ac egwyddorion y Cynulliad; a'u bod yn cyfrannu, fel sydd yn briodol, at weledigaeth y Cynulliad o Gymru;
 - rhaid i bob Corff Cyhoeddus Gweithredol a Noddir gan y Cynulliad fod yn destun adolygiad pum mlynedd erbyn 2003. Yn ogystal â holi a oes angen swyddogaethau'r corff o hyd, bydd yr Adolygiad Pum Mlynedd yn archwilio atebolrwydd, effeithiolrwydd strategol, rheolaeth ariannol a'r ffyrdd o sicrhau gwelliant parhaus.
1. Caiff yr adolygiadau eu cynnal yn unol â'r canllawiau a gyhoeddwyd ar gyfer Adolygiadau Pum Mlynedd a bydd yn cynnwys cyfraniadau oddi wrth bartneriaid, cwsmeriaid a staff yn ogystal ag uwch-reolwyr a bwrdd y corff a noddir.
 2. Yn ei datganiad, dywedodd y Gweinidog dros Gyllid y byddai'n ymgynghori â'r pwyllgorau pwnc perthnasol ar y cylch gorchwyl ar gyfer pob adolygiad, ac y byddant yn cael eu gwahodd i fynegi barn ar adroddiad drafft yr adolygydd cyn y caiff y fersiwn terfynol ei gyflwyno gerbron y Cabinet.

Ystyriaeth

3. Bwriedir cynnal Adolygiad Pum Mlynedd o Lyfrgell Genedlaethol yn 2001-2. Bwriedir cychwyn yr adolygiad erbyn mis Rhagfyr a'i gwblhau o fewn 6 mis. Disgwylir adroddiad interim erbyn y Pasg. Ceir yn Atodiad A y cylch gorchwyl arfaethedig ar gyfer yr adolygiad. Fe'u trafodwyd â Llyfrgell Genedlaethol ac maent yn dwyn i ystyriaeth y polisi a amlinellir ym mharagraff 5.

Goblygiadau ariannol

4. Mae'r trefniadau ar gyfer penodi adolygydd yn cael eu llunio ar hyn o bryd. Pennwyd fel amcangyfrif dros dro mai £50,000 fydd cost cynnal yr adolygiad.

Gweithredu gan y pwyllgor pwnc

5. Gofynnir i'r Pwyllgor fynegi barn ar y cylch gorchwyl arfaethedig ar gyfer yr Adolygiad Pum Mlynedd o Lyfrgell Genedlaethol.

Cyswilt

6. Yr Is-adran Cynllunio Ariannol.

CYNULLIAD GENEDLAETHOL CYMRU

LLYFRGELL GENEDLAETHOL CYMRU

ADOLYGIAD PUM MLYNEDD - CYLCH GORCHWYL (DRAFFT)

Cyflwyniad

Cynhelir adolygiad pum mlynedd Llyfrgell Genedlaethol Cymru yng nghyd-destun y Canllawiau ar gyfer Adolygiadau Pum Mlynedd a gyhoeddwyd gan y Cynulliad. Mae'r Canllawiau yn nodi'r broses ar gyfer cynnal yr adolygiadau. Mae hyn yn cynnwys hunan-asesiad gan y corff nodedig, trafod ag Aelodau'r Cyngor ac uwch reolwyr, ceisio barn y prif gyfranddeiliaid gan gynnwys barn y staff a'r undebau llafur, partneriaid a chwsmeriaid.

Mae'r Cylch Gorchwyl yn nodi'r prif gwestiynau y bydd yn rhaid i'r Adolygiad fynd i'r afael â hwy. Nodir y materion sy'n gyffredin i bob adolygiad yn y Canllawiau, ond mae'r Cylch Gorchwyl hefyd yn nodi materion sy'n benodol i Lyfrgell Genedlaethol Cymru.

Canlyniad allweddol yr adolygiad hwn fydd un adroddiad, a fydd mewn tair rhan. Bydd rhan gyntaf yr adroddiad sy'n ymwneud â swyddogaethau yn cael ei hystyried yn ystod y cyfnod interim, a hefyd y materion sy'n codi ar gyfer gweddill yr adolygiad.

Cyd-destun yr adolygiad hwn fydd Cynllun Strategol y Cynulliad, **Cynllun I Gymru 2001**, a dogfennau strategol perthnasol y Cynulliad megis Sylfaen ar gyfer Cyflawni Strategaeth Ddiwylliannol i Gymru. Bydd yr adolygiad hefyd yn dwyn i ystyriaeth yr Adolygiad llawn o Reolaeth Ariannol a Pherfformiad a gafodd ei gynnal gan y Swyddfa Gymreig yn 1993/94.

Rhan 1 - Swyddogaethau

Yng ngoleuni gwrthrychau Siarter Llyfrgell Genedlaethol Cymru, amcanion y Cynulliad Cenedlaethol a modelau arfer da mewn mannau eraill, a oes angen holl swyddogaethau Llyfrgell Genedlaethol Cymru bellach, ac os felly, ai'r fframwaith trefniadol presennol yw'r ffordd fwyaf priodol o gyflawni'r swyddogaethau hynny?

- Pa fframwaith cyfreithiol sy'n rheoli Llyfrgell Genedlaethol Cymru?
- A oes angen holl swyddogaethau Llyfrgell Genedlaethol Cymru bellach?
- A oes angen i Gorff a Noddir gan y Cynulliad gyflawni'r swyddogaethau hyn - a fyddai ffyrdd eraill o gyflawni'r swyddogaethau yn debygol o fod yn fwy effeithiol?
- Ai un corff sydd orau i gyflawni'r swyddogaethau hyn? A oes angen rhannu'r swyddogaethau rhwng Llyfrgell Genedlaethol Cymru a chyrff cyhoeddus eraill sy'n darparu gwasanaethau tebyg yng Nghymru?

Rhan 2 - Effeithiolrwydd Strategol

Yn amodol ar y darganfyddiadau yn yr Adroddiad Interim: a ddylid gwneud unrhyw welliannau i'r ffordd y cyflawnir swyddogaethau Llyfrgell Genedlaethol Cymru, o ystyried gwrthrychau ei Siarter, sut y cawsant eu hymgorffori yn nodau ac amcanion y Cynllun Corfforaethol, a gwerthoedd ac amcanion y Cynulliad Cenedlaethol. A oes modd gwella'r ffyrdd y mae'r berthynas rhyngddo â'r Cynulliad Cenedlaethol yn gweithio?

Dylai hyn ystyried unrhyw astudiaethau annibynnol, er enghraifft gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol, a'r camau a gymerwyd yn dilyn yr Adolygiad o Reolaeth Ariannol a Pherfformiad yn 1993/94.

- Beth fu prif lwyddiannau strategol Llyfrgell Genedlaethol Cymru ers 1993/94, i ba raddau y mae wedi bodloni ei hamcanion, sut y mae'r Llyfrgell Genedlaethol wedi perfformio yn erbyn ei thargedau, sut y mae ei pherfformiad yn cymharu â pherfformiad cyrff eraill tebyg, a oes angen mynd i'r afael â materion sy'n ymwneud â pherfformiad?

- Pa mor effeithiol yw'r berthynas strategol rhwng Llyfrgell Genedlaethol Cymru a'r Cynulliad Cenedlaethol, gan gynnwys canllawiau strategol y Cynulliad a threfniadau'r Llyfrgell Genedlaethol ar gyfer ymateb i amcanion strategol y Cynulliad a'r gwerthoedd a'r themâu sy'n arwain ei waith (gan gynnwys cyfle cyfartal, mynd i'r afael ag anfantais gymdeithasol a datblygu cynaliadwy)? Sut y gellid eu gwella?
- Pa mor effeithiol yw dulliau cynllunio corfforaethol Llyfrgell Genedlaethol Cymru o safbwynt pennu cyfeiriad strategol clir a phennu targedau a dyrannu adnoddau yn unol â'r amcanion a'r blaenoriaethau?
- A yw proses cynllunio corfforaethol Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn dangos ei bod yn mabwysiadu dull integredig o weithredu wrth fynd ati i gyflawni ei swyddogaethau?
- A oes cyd-ddealltwriaeth effeithiol o ba rôl y mae aelodau'r Cyngor a'r uwch-reolwyr yn ei chwarae wrth bennu amcanion corfforaethol a monitro'r ffordd y cânt eu gweithredu? A yw'r prosesau ar gyfer gwneud penderfyniadau gan yr aelodau yn glir ac yn effeithlon a'r gwahaniaeth rhwng yr hyn sydd ar gyfer y Cyngor a'r rheolwyr yn glir?
- A yw Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn ymateb yn ddigonol i'w phartneriaid a'i chwsmeriaid, a yw'n deall natur ei pherthynas â hwy, a yw'n ennyn eu hyder fel corff y gallant wneud busnes ag ef, a oes ffyrdd o gryfhau'r berthynas?
- A yw'r trefniadau adrodd rhwng Llyfrgell Genedlaethol Cymru a'r Cynulliad Cenedlaethol yn ddigonol, a oes angen mwy o ryddid a hyblygrwydd ar y Llyfrgell Genedlaethol?

Rhan 3 - Rheolaeth Gorfforaethol

A yw trefniadau rheoli Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn dal i fod yn addas? A yw Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn rheoli ei chyllid yn effeithiol ac yn unol â gofynion rheoleidd-dra, priodoldeb a gwerth am arian? Pa gamau y mae'r Llyfrgell Genedlaethol wedi eu cymryd i wella ei effeithlonrwydd gweithredol? Dylai hyn roi sylw i dystiolaeth o fframwaith rheoli presennol y Llyfrgell Genedlaethol, fel y'i nodir yn Atodiad 2 o'r Canllawiau.

- A yw trefniadau rheoli presennol Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn dal i fod yn addas? A yw'r Llyfrgell yn ddigon atebol i'r cyhoedd o ran y gwaith y mae'n ei wneud?
- A yw'r trefniadau cyllid a rheoli rhwng Llyfrgell Genedlaethol Cymru a'r Cynulliad Cenedlaethol yn bodloni gofynion sefydledig?
- O edrych ar yr adroddiadau archwilio mewnol ac allanol, a ellir bod yn ffyddiog bod y Llyfrgell yn rheoli ei chyllid yn unol â disgwyliadau'r Cynulliad ar gyfer cyrff cyhoeddus?

A yw Pwyllgor Archwilio mewnol y Llyfrgell Genedlaethol yn gweithio'n effeithiol?

- A yw'r Llyfrgell Genedlaethol yn rheoli ei chyllid a'i hasedion yn effeithiol, ac a yw'n mynd ar drywydd materion gwerth am arian, gan gynnwys gwerthuso polisi, gydag arddeliad?
- A yw'r modd y mae'r Llyfrgell Genedlaethol yn cynnal ei busnes yn bodloni'r safonau a ddisgwylir gan gyrff cyhoeddus mewn perthynas ag arferion caffael, bod yn agored a delio â chwynion?
- A yw costau rhedeg a lefelau staffio'r Llyfrgell Genedlaethol yn cael eu rheoli a'u harchwilio? A fyddai'n fuddiol eu cymharu â chostau gweithredol cyrff cyffelyb?
- A oes gan y Llyfrgell Genedlaethol drefniadau da ar gyfer monitro ansawdd ac effeithlonrwydd y modd y mae'n cyflwyno ei gwasanaethau?
- A yw'r Llyfrgell Genedlaethol wedi profi ei bod yn gallu gwella ei heffeithlonrwydd a bod ganddi gynlluniau pendant ar gyfer gwneud hynny?

